

TIMÁR GYÖRGY: JERIKÓ

Miért, hogy a fizika győzelméig örök-ké hat vereség van? S miért, hogy a hülyék mindig hatszor nevetnek? Igazi

szenvedés-mélységből fölszakadó kiáltás formálódik a költő ajkán:

*Istenem micsoda részeg gyönyörű hit kell
Egy várost féltucatszor körbetrombitálni
Hatszor hallgatni végig
A bástyafokok értetlen vigalmát*

Ez a „részeg, gyönyörű hit” az, ami átfüti Timár György új kötetét; a hit, mely kemény, csak fogcsikorgatva, örök belső hadakozással tartható kitartás; a hit, melyben mindig ott van a reménytelenség, a hiábavalóság tudata, a hülyék hatszori nevetése is, megkeserítve a végső diadalt is, de amely, úgy tűnik, mégis az egyedül lehetséges köl-

tői magatartás: hinni a trombiták szavában, hogy az hetedszerre végül leönti a hamisság és olcsóság Jerikójának falait.

Valami szerelem — sír föl a költőből a vágy a kötet egyik legszuggesztívebb versében —, valami szerelem kell:

*hagyjátok végre a sima diplomáciákat
oldjátok el magatokat az egyezkedések zsinórjaitól
melyeken úgy rángtok valamennyien
mint Vitéz László vagy a táncparkettek foglyai*

Valami szerelem kellene itt, „egyetlen korty a jövő italából”, mert „szerelem nélkül elfonnyadnak az esőszagú lányok”; valami szerelem, valami élet, valami teljesség, hogy ne veszítsük el

hitünket a „keserű órán” sem, a hitünket, ami a széphez, az igazhoz csatol, ami újbóli hadakozásra és bátor cselekvésre indít a hamisság és olcsóság Jerikója ellen;

*valami szerelem
amitől komolyabb lesz a lélek mint a vonuló darvak
s amitől kikerüljük a cinkosul feloldozó kacsintásokat*

Azt hiszem, ez Timár György alapvető mondanivalója; ebből az erkölcsi szilárdságból, egyértelműségből forrászik minden újabb feltámadása; ez az, amihez köti magát, amit nem akar elveszíteni, nem enged elveszni: a cinkosul feloldozó kacsintások elleni tiltakozást; ez az, amiért el kell viselni hatszor vagy akár hatvanhatszor is „a bástyafokok értetlen vigalmát”. Morális tartása komor háttereként ott áll a *Négykezes* cím alatt összegyűjtött versek csokra; a fájdalommal ifjúkor föl-fölszakadó sebei, a falszíták által elhurcolt, elgázosított nagymama alakja, a számkivetettek 1944-es karácsonya. Nem szenvelgő múltidézés ez, épp a szenvedés, az *átélt* szenvedés óvja meg eleve az olcsóságtól. A férfi számvetése ez a holtakkal, a „szomorú megfeszítettekkel”, az örökség világos magára vétele. Ez az örökség pedig mindenekelőtt erkölcsi tisztaságot követel.

Az, ahogy a közelmúlt történelmének e tragikus fejezete ilyen személyes tragikumként jelenik meg Timár György verseiben, sajátosan groteszk-tragikus ízt ad a kötetben föl-föltűnő bibliai motívumoknak, képeknek. De a himnikus szárnyalás is a biblia képei, szim-

bólumai felé fordítja a költőt. „Himnusz és szatíra” — írja a *Félúton* címe alá; de nemcsak ezt a verset, az egész kötetet ez a „lírai eszmény” jellemzi: a groteszk, szatirikus hangvétel s az áradás, a szárnyalás forrósága ötvöződik egységbe, úgy tűnik, a mondandó, a megfogalmazott költői-emberi hadakozás, küzdelem szoros függvényeként; ama hatszori kudarc, az ostobák ama hatszori nevetése, a „keserű óra” szüli a szatírárt, a groteszkumot, hogy a hetedszerre leomló fal, „a rezgésszámok forradalma” a maga teljességében, „részeg gyönyörűségében” mutassa meg a nehéz hitet.

Külön elemezhetnénk Timár György képalkotását, versépítését, formai sokoldalúságát, amely hagyományos és kísérletező, jó költői rutinra (vagy műfordítói gyakorlatra) valló és merészen újító elemekből áll össze. Egy-egy olyan versében pedig, mint a *Zabolátlan*, valóban sajátosan egyéni, tömör, modern hangon szól, azt jelezve, hogy bár csak második önálló kötetét adja az olvasó kezébe, jelentős költővel, igazi költővel van dolgunk. (*Szépirodalmi Könyvkiadó 1968.*)

PÁLYI ANDRÁS